Autor Guste Santini
Petak, 12 Kolovoz 2005 18:33

Plan je, što sam naučio kao student, osnovno sredstvo i instrument politike. Ako se radi o ekonomskom planiranju tada je plan osnovno sredstvo i instrument ekonomske politike.

Nažalost početak hrvatske države povezan je s ukinućem Republičkog zavoda za planiranje. Ovo se je opravdavalo argumentacijom da je plan socijalistički instrument i on je prema tome nepotreban tržišnom gospodarstvu. Zadnji direktor Republičkog zavoda za plan bio je današnji guverner Željko Rohatinski.

Sada kada je zemlja u krizi i kada je «kruta zbilja srušila bajku» ponovno se okrećemo planu. To je dobro iako ne valja gubiti iz vida grešku kao što je bilo ukinuće Zavoda za plan.

Ozbiljni mislioci smatraju, a ja se s tim slažem, da plan nije ništa ali je planiranje sve. Odista promišljanje «što bi bio kad bi bilo» nije tek nepotrebna i dječija tlapnja već je promišljanje o dobrim i lošim elementima koji sučeljeni daju rezultat koji nam nužno nije u sluglacju s postavljenim ciljevima.

Projekcija Vlade je, prema tome, dobro došla i ja je pozdravljam. Na žalost nisam imao prilike u prethodnom postupku, kao ni danas, vidjeti materijal pa ga komentiram temeljem napisa iz sredstava javnog priopćavanja.

Ne ulazeći u detalje valja reći da se Projekcija čini prilično optimističnom, pri čemu mislim da optimizmu nema mjesta.

Samo nekoliko napomena. Hrvatska je ovisna o deficitu robne razmjene s inozemstvom. Hrvatska će se država zaduživati u zemlji a ne inozemstvu. U ovoj 2005. godini to je činjeno preko «domaćih poslovnih banaka» pa je rastao inozemni dug iako ne i dug države. Sada kada je centralna banka odlučila da daljnje zaduženje banaka mora pratiti veća izdvajanja pričuve, taj izvor polako gubi na atraktivnosti. I dalje će banke biti glavni kreditori ali je vjerojatno ne dovoljni veliki da bi pokrili deficit.

U Hrvatskoj se ne štedi. To pokazuje deficit platne bilance, posebno njezina struktura je zabrinjavajuća. Država značajan dio prihoda ostvaruje iz deficita robne razmjene i izvoza usluga (mislim na turizam). Smanjenje deficita robne razmjene s inozemstvom znači smanjenje javnih prihoda. Smanjenje javnih prihoda moguće je kompenzirati samo povećanjem privredne aktivnosti. U uvjetima otovorene zemlje s karakteristikama koje ima Hrvatska nije nužno da potražnja generira rast domaćeg društvenog proizvoda. Dosadašnja iskustva snažno potvrđuju moju bojazan da porast potražnje znači povećanje deficita robne razmjene s inozemstvom. I tako dalje. I tako dalje.

Preporuka Vladi je: gospodo pokušajte iznaći model da porast potražnje generira rast domaćeg društvenog proizvoda. U protivnom nema mogućnosti da se ostvare zacrtani ciljevi. Ovo nije jednostavan zadatak posebice ako se želi održati stabilnost kune što prevedeno znači inflaciju na nivou zemalja Eurposke unije.